

THERE WILL BE BLOOD

USA, 2007

Ohjaaja: Paul Thomas Anderson

Pääosissa: Daniel Day-Lewis, Paul Dano, Kevin J. O'Connor, Ciarán Hinds, Dillon Freasier

Levittäjä: Buena Vista Int. Finland Oy

Genre: draama

Kesto: 161 min.

Ikäraja: K12

Koulukinon oppimateriaali on tehty lukiolaisille ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoille. Materiaali sopii historian ja äidinkielen opetukseen.

Oppimateriaalin teemoja: öljy, perhe, uskonnolliset herätysliikkeet, fyysinen työ, teollistuminen

SYNOPSIS

THERE WILL BE BLOOD on Kalifornian öljykuumeen vuosiin 1900-luvun taitteeseen sijoittuva eepinen kertomus perheestä, uskosta, vallasta ja öljystä. Tarinan keskipisteessä on Daniel Plainview (Daniel Day-Lewis), joka omalla työllään nousee kovaonnisesta hopeamainarista rikkaaksi öljypohataksi.

Kun Plainview saa sattumalta vinkin siitä, että erään Lännen kaupungin alla on öljyä niin paljon, että sitä tihkuu pinnalle asti, hän lähtee poikansa H.W:n (Dillon Freasier) kanssa koettamaan onneaan rähjäiseen Little Bostonin kaupunkiin. Karussa kyläpahasessa, jossa suurin ohjelmanumero on karismaattinen saarnaaja Eli Sunday (Paul Dano), Plainview ja H.W. iskevät öljysuoneen. Plainview pureutuu siihen sellaisella lähes maanisella raivolla, että uhkaa ajaa pois kaikki läheiset ihmiset ympäriltään. Elokuva nousee myös tarinaansa isommaksi kuvaukseksi kapitalismista, ahneudesta ja öljyn kourissa kamppailevasta maailmasta.

Ennen elokuvan katselua

Elokuvan tarina on lopulta varsin yksinkertainen, joten kulttuuriviittaukset ja elokuvakerronnan keinot nousevat melko tärkeiksi. Oppilaat voitaisiin jakaa kahteen ryhmään, joista toisen tehtävänä olisi kiinnittää erityistä huomioita elokuvassa niihin kohtauksiin, joissa tehdään fyysistä työtä ja pohtia niiden merkitystä. Toinen ryhmä taas voisi seurata elokuvassa esiintyviä viittauksia Raamattuun, sillä ne muodostavat yhden mahdollisen tulkinnan elokuvalle. ET-oppilaille pitäisi antaa mahdollisuus kuulua ensimmäiseen ryhmään.

Olennaiset Raamatunpaikat ovat 1. Mooseksen kirja 4, eli tarina Kainista ja Abelista, 1. Mooseksen kirja 25-27 eli Jaakob ja Esau sekä 1. Samuelin kirja, Samuelin isä Eeli. Tekstityksissä elokuvan Eli Sunday on käännetty Eliksi, mutta kyseessä on sama Eeli.

Elokuvan katsomisen jälkeen**1. Daniel Plainview**

Elokuva käsittelee lähes koko ajan Daniel Plainview'tä.

1. Keskustelkaa Daniel Plainview'n hahmosta ja historiasta. Kerätkää yhdessä taululle tai pienryhmissä omille papereille kaikki, mitä hahmon taustasta tiedetään Kuka on Daniel Plainview? Mistä hän tulee?
2. Piirtäkää (joko taululle tai papereille) Daniel Plainview'n kehitys elokuvan aikana, sekä hänen liiketoimiensa että psyykensä. Missä vaiheessa hän todella saa ensimmäisen öljylähteensä? Mikä erottaa alun ja lopun Plainview'n toisistaan?
3. Mikä Daniel Plainview'tä liikuttaa? Mikä häntä ajaa eteenpäin? Miksi hän hylkää poikansa, miksi tappaa "veljensä" ja saarnaaja Eli Sundayn? Keskustelkaa.
4. Plainview nöyryyttää kilpakumppaneitaan useassakin kohtauksessa. Listatkaa näitä kohtauksia ja miettikää, miksi ne tapahtuvat.
5. Plainview ei ole läsnä yhdessä kohtauksessa, muistatteko mikä se oli? Mikä sen kohtauksen funktio voisi olla?

Daniel Plainview'tä ajaa eteenpäin ahneus ja hillitön kilpailuvietti – ja vielä näiden takana yksinkertainen viha ihmisiä kohtaan. Plainview'n hahmo ei oikeasti kehity elokuvan aikana, tulee ainoastaan röyhkeämmäksi ja röyhkeämmäksi, päästää itsestään entistä enemmän näkyviin. Aivan lopussa hän on kartanossaan yksin haamun lailla vaelteleva hullu. Plainview ei halua ainoastaan voittaa, vaan voittaa törkeästi, maksaa öljystä mahdollisimman vähän köyhille ihmisille, nöyryyttää kilpakumppaneitaan. Koko Plainview'n hahmon ytimessä on kohdassa 1:24-1:31 pidetty puhe, jonka päätteeksi hänen poikansa yrittää polttaa koko talon – jonka jälkeen Plainview lähettää pojan pois. Tämän kohdan voisi keskustelun jälkeen jopa katsoa uudestaan.

Plainview hankkii ensimmäisen öljylähteensä

elokuvan alussa näytettävältä vanhalta pariskunnalta. Hänen ensimmäinen puheensa on mitä todennäköisimmin huijausta.

Ainoa kohtaus, jossa Plainview ei ole läsnä, on kohtaus jossa Eli Sunday nöyryyttää isäänsä Abelia ruokapöydässä. Eli tekee sen lähes samoilla sanoilla, joilla Plainview on nöyryyttänyt häntä itseään aikaisemmin öljylammikon luona.

2. Työ ja teollistuminen

Elokuvassa tehdään lähes koko ajan jotakin fyysistä työtä: kaivetaan, porataan, hakataan, rakennetaan. Mitä kohtauksia nämä olivat, mihin ne liittyivät? Kohtaukset voi kerätä taululle niitä tarkkailleelta ryhmältä. Voisiko näillä olla jokin temaattinen merkitys? Ovatko ne jakautuneet tasaisesti eri puolille elokuvaa?

Yksi elokuvan teemoista on teollistuminen: Amerikan siirtyminen fyysisen työn köyhästä maatalousyhteiskunnasta kohti rikkasta, nykyaikaista palveluyhteiskuntaa. Varsinkin Daniel Plainview itse tekee alkupuolella koko ajan työtä. Loppukohtauksen aikana hänet näytetään komentelemassa palvelijoita ja allekirjoittamassa papereita. Hän sananmukaisesti luo rikkautensa omin käsin – lopussa sekä yhteiskunta että hänen oma varallisuutensa ovat nostaneet hänet fyysisen raadannan yläpuolelle. Myös loppukohtauksen, jossa Plainview pahoinpitelee Eli Sundayn kuoliaaksi keilalla, voi nähdä jatkumona tälle jatkuvalla työnteolle.

Työnteon lisäksi elokuvassa on myös muita kehityksen ja edistyksen symboleita. Mitä? Elokuva kuvaa myös Amerikan kehitystä ja teollistumista. Auto muutti koko amerikkalaisen elämäntavan ja tuli jopa sen synonyymiksi.

Elokuvassa vilahtaa Plainview'n kanssa kilpaileva öljy-yhtiö Standard Oil. Tutustukaa tähän yhtiöön, sen kohtaloon ja sen perustaneeseen mieheen, John D. Rockerfelleriin. Siinä auttaa mm. wikipedian [http://fi.wikipedia.org/wiki/John D. Rockefeller](http://fi.wikipedia.org/wiki/John_D._Rockefeller).

Rockerfeller on kautta aikain todennäköisesti

maailman rikkain mies. Hänet on myös kuvattu Aku Ankassa Kroisos Pennosena, eli englanniksi nimellä John D. Rockerduck. Onko nykyaikana nähtävissä vastaavanlaista kehitystä? Onko jollakin yrityksellä vastaavanlaista monopoliasemaa?

Microsoftia on yritetty moneen kertaan saada pilkottua nimenomaan Standard Oilia varten säädetyillä antitrustilaeilla.

3. Veljeys ja perhesuhteet

Elokuvan monet jännitteet rakentuvat vahvojen veljesparien välille: Plainview ja "Henry", Eli ja Paul Sunday, temaattisesti myös Daniel Plainview ja Eli Sunday. Keskustelkaa veljesmotiivista saduissa, tarinoissa ja elokuvissa. Mitä tunnettuja veljessarjoja muistatte? Minkälaisia asioita he edustavat ja symboloivat?

Luokka jakaantuu kolmeen osaan ja jokainen saa yhden elokuvan veljespareista. Kukin ryhmä keskustelee ja hahmottelee kunkin veljesparin välistä konfliktia ja sen liittymistä sekä elokuvan isompaan temaattiseen rakenteeseen että yleisesti veljesmyytteihin. Lopuksi vedetään koko luokan kesken yhteen miten elokuva jäsentyy näiden avulla.

Mikäli luokka ei ole kovin iso, voi Eli ja Paul Sundayn jättää käsittelemättä, sillä heitä ei edes nähdä yhtä aikaa kertaakaan. Eli ja Paul liittyvät tarinaan Esausta ja lisakista (1. moos. 25-27). Plainview'n ja tämän veljen tarina ei juurikaan liity klassisiin veljestarinoihin, vaan kertoo Plainview'stä: tämä todella tarvitsee kumppanin, jonkun jolle uskoutua. Pojasta ei siksi enää kuurona ole. Plainview juottaa poikansa humalaan maitoon sekoitetulla viinalla pitääkseen tämän vuoteenomana päivien aikana. Eli Sunday ja Plainview ovat monella tapaa sama hahmo, toistelevat toistensa sanoja ja pyrkivät koko ajan nöyryyttämään toista. Lopulta Eli Sunday on kuitenkin pieni mies, joka tulee kerjäämään Plainview'n luokse. Ja kuten aiemmin on todettu, Plainview ei halua pelkästään voittaa, vaan haluaa, ettei kukaan muu saa mitään.

Pohtikaa Daniel Plainview'n suhtautumista ihmisiin ylipäättään: hän tarttuu lopulta melko helposti valeveljensä tarjoukseen. Plainview

tappaa tämän? Pohtikaa myös Plainview'n suhdetta poikaansa. Rakastaako Plainview tätä missään vaiheessa, vai käyttääkö ainoastaan apuvälineenä maan hankinnassa niin kauan kuin hänestä on hyötyä? Eli puhuuko Plainview totta loppupuolella, kun hän sanoo käyttäneensä H. W:tä hyväksi koko ajan, vai onko se vanhan alkoholistin kiivasta valehtelua?

4. Genret

1. Luokka jakaantuu neljään osaan. Jokaisen ryhmän tehtävänä on aluksi miettiä, mihin elokuvagenreen elokuva kuuluu.

2. Lämmittelytehtävän jälkeen jokaiselle ryhmälle annetaan yksi genre, ja käsketään miettiä perusteluita, miksi There Will Be Blood kuuluu juuri tähän eikä mihinkään muuhun genreen. Perustelut voivat olla niin viittauksia toisiin, samanlaisiin elokuviin kuin tiettyjä kohtauksia elokuvassa, tai jotakin muuta.

Genret ovat lännenelokuva eli western, kauhuelokuva, komedia ja elämäkertaelokuva (mm. Lentäjä, Citizen Kane, Walk the Line, Sibelius jne). Argumenttien huolellisen miettimisen jälkeen kaksi ryhmää väittelee luokan edessä aiheesta ”Mihin genreen There Will Be Blood kuuluu?” Väittelyn tuomarina toimii loppuluokka, lopuksi äänestetään, kummalla joukkueella oli paremmat argumentit. Väittelyssä jokaisen joukkueen jäsenen on saatava suunvuoro ainakin kerran, aluksi voidaan käydä vaikka yksi argumentti jokaiselta. Kun kaksi ryhmää on väitellyt, toistetaan sama toisille kahdelle ryhmälle, ja lopulta kahdelle jäljellejääneelle. Ryhmät voivat myös muodostaa keskuudestaan pienempiä väittelyjoukkueita, jos luokka on kovin iso. Kunkin ryhmän keskeiset argumentit voi kerätä taululle.

Ohjaaja Paul Thomas Anderson on itse sanonut, että hän lähestyi elokuvaa kauhuelokuvana.

3. Oppilaat keskustelevat pareittain omista lempielokuvagenreistään. Lopuksi yhteinen keskustelu: kuinka moni katsoo elokuvia pelkästään niiden lajityypin takia? Mitkä ovat suosituimmat genret luokassa?

5. Uskonto

1. Herätysliikkeet

Mitä ovat herätysliikkeet? Onko niitä nykyään olemassa? Miksi ihmiset kuuluvat herätysliikkeisiin? Kerätkää yhteen mahdolliset tietonne aiheesta.

Eli Sunday on ns. karismaattinen johtaja. Millä tavoin Sunday pitää yhteisöä komennossaan?

Elokuvassa Sunday parantaa vanhan naisen reumaa manaamalla pahan hengen pois. Mitä muita ”ihmetekojä” herätysliikkeisiin ja karismaattisiin saarnamiehiin usein liittyy?

Kolmannen ilmestyksen kirkkoa voi pitää helluntailaisuuden esiasteena. (Helluntailaisuus lähti kehittymään Los Angelesissa vuonna 1906. Elokuva tapahtuu pääosin vuodessa 1911 ja Californiassa, melko lähellä Los Angelesia.) Kuitenkaan kyseessä ei ole mikään ”puhdasoppinen” helluntailainen seurakunta, sillä sen nimi, kolmannen ilmestyksen seurakunta, viittaa maailmanloppuun. (Ilmestyskirjassa on kuvaillaan kaksi ilmestystä, joihin maailma loppuu. Eli Sunday, eli kolmas ilmestys, on siis tuomiopäivän kultti.)

2. Viitteet Raamattuun

Elokuvassa on todella paljon viittauksia Raamattuun. Listatkaa taululle kaikki niitä tarkkailleen ryhmän löytämät. Vaikuttavatko ne koko elokuvan sanomaan jotenkin?

Elokuvan nimi on sanaleikki ja Raamattuviittaus: There Will Be Blood viittaa sekä siihen, että hyväksyy kristuksen veren – eli kasteen, jonka Daniel ottaa elokuvan puolesta välissä, että sen kasteen käänteisliikkeeseen, loppukohtaukseen jossa Daniel pieksee Elin hengiltä – ja veri virtaa.

Voisiko Danielin sanoa edustavan elokuvassa kapitalismia ja Elin uskontoa? Tappaako Daniel Plainview jumalan tappaessaan Elin? Rakentakaa mahdollisimman tarkka henkilökuva Eli Sundaysta. Miksi tämä toimii siten kuin toimii? Onko hän todella Jumalan mies, vai vain yritteliäs liikemies itsekin?

Tulkintoja voi olla monia, mutta olisi helppoa sanoa, että elokuva ei lopulta rakennu uskonnon ja kapitalismin jännitteelle: myös Eli Sunday on kunnianhimoinen ja menestystä janoava, omalla tavallaan yhtä raflaava ja kiivas kuin Daniel Plainview. He yrittävät ikään kuin pelata eri pelikentillä, mutta kohtalo ei anna siihen mahdollisuutta.

6. Öljy

Elokuvan tärkeimpiä teemoja on öljy. Plainview julistaa itsensä heti ensimmäisissä repliikeissä öljymieheksi, nimenomaan öljymieheksi eikä liikemieheksi. Öljy muuttaa koko Little Bostonin kaupungin – ja lopulta ajaa Plainview'n yksinäiseen hulluuteen. Voisiko samaa sanoa Yhdysvaltain presidentti George W. Bushista?

Onko elokuva kuvaus 1900-luvun alun öljykuumeesta Californiassa, vai voisiko sen lukea myös nykyajan Yhdysvaltojen kuvana? Monet väittävät, että Irakin sotaa käydään nimenomaan alueen valtaisien öljyvarojen takia.

Etsikää tietoja öljyn vaikutuksesta maailmanpolitiikkaan ja talouteen. Minkä takia öljyriippuvaisuus on ongelmallinen asia? Millä mailla maailmassa on eniten öljyä? Minkälainen on tuon alueen lähihistoria ja ihmisoikeustilanne?

Miettikää, minkälainen olisi tulevaisuus, jossa ei käytettäisi lainkaan öljyä. Muuttuisivatko nykymaailman voimasuhteet, ja jos, niin miten?

Norja ilmoitti pyrkivänsä olemaan hiilidioksidipäästöiltään täysin maa vuoteen 2050 mennessä (Eli, että jokaista Norjassa tuotettua hiilidioksiditonnia kohden vähennetään tonni jostakin muualta.) Öljy ja autoilu ovat täysin olennaisia tämänkaltaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Myös elokuvassa öljy ja autoilu liittyvät yhteen, vaikkakin välillisemmin. Daniel Plainview ajaa vuonna 1911 jo autolla. Ford oli alkanut valmistaa T-mallin autoaan kolmea vuotta aikaisemmin, vuonna 1908. Se oli auto joka ”nosti Amerikan pyörille”, kuten sanonta kuuluu.

Itse asiassa Henry Ford sanoi autostaan hyvin samaan tapaan kuin Daniel Plainview puhuu öljystä: ”I will build a car for the great multitude. It will be large enough for the family, but small enough for the individual to run and care for. It will be constructed of the best materials, by the best men to be hired, after the simplest designs that modern engineering can devise. But it will be low in price that no man making a good salary will be unable to own one-and enjoy with his family the blessing of hours of pleasure in God's great open spaces.”

Onko auto tarpeellinen? Ovatko siitä saatavat hyödyt Suomessa, harvaan asutussa suurten välimatkojen maassa, haittoja vastaavat? Pitäisikö Suomen pyrkiä kasvihuonepäästöiltään neutraaliksi?

Oppimateriaalin on laatinut
toimittaja Veikko Eranti.

Oppimateriaalin on tuottanut Anna-Liisa
Puura-Castrén Koulukinosta.